

Petkovec - Cerkev sv. Hieronima

Cerkev se prvič omenja leta 1526, barokizirana je bila leta 1721. Dolga je 21,50 m in široka 8,30 m. V atiki obdani od volut je kip Svete Matere Božje.

Večina kipov je iz druge polovice 18. stoletja, v niši nad stranskim vhodom pa je starejši lesen kip Žalostne Matere Božje iz 16. stoletja.

Cerkev sv. Hieronima ima najstarejši zvon na območju rovtarske župnije, ki nosi letnico 1757. Okrog cerkve je nizko obzidje, kar verjetno dokazuje, da je cerkev služila kot tabor pred Turki.

- Cerkev stoji na razglednem griču in je baročna. Letnica zidave ni znana. Cerkev se prvič omenja leta 1526 v protokolu cerkvenih dragocenosti. Barokizacija cerkve se je izvršila l. 1721 (letnica na zvoniku). Ime stavbenika ni znano. Oltarji so trije in so baročni. Vsi so leseni. Glavni oltar je iz leta 1855, stranska oltarja pa iz konca 19. stol. Za god sv. Vida je v glavnem oltarju slika sv. Vida. Križev pot je delo neznanega slikarja iz srede 19. stol. Pred tem je bil nameščen v farni cerkvi na Zaplani. V glavnem oltarju je kip sv. Hieronima, v stranskih pa sta kip Lurške Marije in kip Srca Jezusovega. Kipi so leseni. V dveh linah v stenah sta zelo stara kamnita kipa Matere božje z detetom Jezusom in kip Žalostne Matere božje oba iz 16.stol.
Zvonovi so trije bronasti. Najstarejši drugi zvon ima letnico 1757 (650 kg). Je delo Tvrčke Hoss iz Ljubljane in je posvečen sv. Hieronimu.
  - Ustaljene maše:
    - na 4. velikonočno nedeljo, nedeljo duhovnih poklicev
    - Prošnja procesija v torek pred Vnebohodom
    - Na god sv. Vida (15.6.), ko je tudi blagoslov vode za kropljenje.
    - Na Lovrencovo nedeljo (nedelja po 10. avgustu), ko je žegnanje, takrat je tudi darovanje za cerkev.
    - Na god sv. Hieronima (30. 9.), zavetnika cerkve
  - Cerkev so Petkovčani nekaj let obnavljali. Nova fasada, prekrit zvonik z bakreno pločevino, popravila strehe, elektrifikacija zvonov, strelovod. Iz časa turških vpadov je ohranjen oporni zid okrog cerkve, ki je služil za obrambo pred Turki. Blagoslov obnovljene cerkve je bil na Lovrencovo nedeljo 14. 8. 2005. Ob veliki udeležbi vernikov je blagoslov opravil prelat Božidar Metelko.

Zgodovina Petkovca

Predavnimi davnimi časi je obraščalo to dolino večinoma gozdno drevje. Bili so veliki javorji, dolgi jeseni, široki hrasti, divje hruške in lesnike. Vso to drevje je obraščal bršljan in srobrot. Tu pa tam so bile gladke jase po katerih so capljali medvedje, pihali risi, po zeleni travi pa se je pasla košuta s svojimi mladiči. Košatorepa lisica se je sprehajala iz doline v dolino, divje mačke so pihale po skalah, ponoči pa so lovile gozdne miši. Kdaj pa kdaj je zašel v to dolino dolgouhi zajček, toda starši ga niso videli nikoli več. Pohrustal ga je namreč požrešni volk ali pa lokava lisica. V zgodnji pomladi se je oglašala kukavica, ki se je kakor današnje čase vrnila iz juga. S svojimi zloveščimi glasovi pa sta se pozno v noč oglašala sova in čuk. V zgodnjem jutru se je oglasilo klepanje divjega petelina. Ponosni orel je iz višave zaničljivo gledal na drugo golazen, ki je lazila po zemlji. Po razbeljenih pečinah so divje sikali gadje in modrasi.

Prvi človek, ki je po naključju zašel v to dolino, se ni nikoli vrnil, ker mu je polomil kosti kosmati medved, obrala pa sta jih ris in volk.

V času, ko so bili Rimljani na višku svoje slave, so prenašali tovore iz zahoda proti vzhodu na daljni Dunaj in druge večje kraje, in tod nazaj v Rimsko državo. Prometna pot je vodila čez Petkovec, tedanji Kozji parkelj. Pot je držala mimo Godobola, Brenčiča čez Ruparsko senožet in tod proti Novaku. To je bilo okrog leta 150 po Kristusu.

V letih 800 po Kristusu so začeli tudi po teh krajih loviti graščinski lovci divje zveri. Takrat še niso imeli pušk, kakor dandanes, pač pa so lovili zveri v zanke. Tu so si napravili majhno lovsko kočico kamor so se zatekli v slabem vremenu, kočica pa jim je služila tudi za kuhinjo in mesnico. Kože živali, ki so jih nalovili so potem tovorili v primorska mesta. S časoma so na tistem kraju zgradili majhen lovski gradič, ker jim je kočica postala premajhna in ni bilo varno življenje v nji. Divje živali so postale krvoločne in so vedno pogosteje napadale človeka. Lovce pa so sovražili tudi ljudje, kolikor jih je pač že takrat živelo na Petkovcu. Vendar takrat lahko zaznamujemo naseljevanje ljudi na Petkovcu, toda le redko kje. Majhne kočice si opazil tu pa tam na gladkih jasad.

Po Zaplani so v tistih časih pasli živino Vrhniški kmetje. Pripasli so prav do Kozjega parklja, kakor so tedaj imenovali hribček na katerem stoji danes cerkva sv. Hieronima. Lovci iz tega gradiča pa niso bili zadovoljni samo z divjačino, ampak se jim je zahotelo telečje pečenke. To poželenje je rodilo tudi sadove. Lovci so namreč kradli goveda Vrhničanom. Nasilnost lovcev kmetom seveda ni bilo po volji, toda niso jim mogli do živnega, da bi jih pregnali. Prišel pa je drugi pripomoček in takoj je bil gradič prazen.

Nekoč je prišel mimo gradiča človek, bil je bolan. Prosil je za prenočišče in neprejazni prebivalci ga niso hoteli sprejeti, ampak so ga odgnali naprej. Revez je šel naprej, a kakih sto korakov od gradiča je obležal. Drugi dan so bili že vsi v tem gradiču bolni. Nalezli so se kolere od onega bolnika in vsi pomrli, razen enega, ki je bil tiste dni zdoma. Silno se je prestrašil, ko se je vrnil in našel doma same mrličje. Mrličje ni hotel premikati, zato je zažgal gradič, ki je pogorel do tal, Za gradičem ni ostala nobena sled, in tudi lovec se je bog ve kam izgubil. Kakih pet let po tem dogodku so prišli v dolino drugi ljudje, ki so si zopet naredili hišico in majhno štalico. Bilo je vse skupaj pod eno streho. Skopali so nekaj njivic, delali so pridno, vztrajno so kopali grmovje in sekali drevje, ter si tako pridobivali vedno večje kose obdelovalne zemlje.

Ravno v tem času pa se je vrnil tudi tisti človek, ki je zažgal gradič. Začudil se je, ker se je v teh letih, ko se je on potepal po svetu dolinica tako predruščila. On je bil navajen gozdnega življenja, zato je hotel ostati v tem kraju. Sam si je postavil majhno kočico vrhu majhnega griča sredi gozda. Začel je tudi sam krčiti gozd in napravil njivo "pri koči".

V letu 1150 so že naredili cerkev sv. Hieronima na Kozjem parklju. Kip sv. Hieronima so kupili v Udinah. Ta cerkev je postala romarska cerkev. Hodili so romarji od vseh strani. Vsako leto je bilo romarjev več in s tem se je množilo tudi število hišic po Kozjem parklju. V Rupi so napravili veliko hišo, da so prenočevali romarji. Bila je gostila.

Desetino so dajali kmetje Vrhniškemu graščaku vsako leto na kvaterni petek v jeseni. Zato imenujemo danes ta kraj Petkovec namesto Kozjega parklja. Cerkvi se od tedaj reče, sv. Hieronim na Petkovcu.

V letih okoli 1560 so prišli tudi Turki čez Petkovec. Ljudje so se zbal za zvonove, zato so jih sneli in jih zakopali. Zakopali so jih med dvema lipama, ki sta stali v ravni črti med zvonikom in Špeklom, blizu Brenčičeve in Ruparske meje.

Turki so oskrunili cerkev in zakopali zadaj za cerkev enega izmed tovarišev, zaradi tega cerkev ni bila več romarska, ampak samo še podružnica Vrhniške fare.

V tej dolini pa so med tem časom pridno delali. Sekali so drevje v lazih, ga vlačili na kupe in sežigali, tukaj so med tem sejali in sadili. Kar je bilo divjih hrušk in lesnik so jih pustili, toda te so pozneje cepili in tako imeli že pravo sadno drevje. Prve hruške so bile "ceplence", ki so se razrasle v velika drevesa orjaške veličine. Teh orjaških dreves je bilo veliko okrog hiše. Prva jabolka so bila, mednik, cigančki in nekaj drugih sort. Češenj so imeli že takrat veliko in so jih sušili. Leskovega drevja in grmovja je bilo povsod veliko, zato se je reklo svoj čas pri tej hiši pri Leskovcu. To ime se je dolgo držalo hiše. Leskovci so bili bogati kmetje, toda to so dosegli samo s pridnostjo. Najboljši gospodar je bil ta čas Primož Leskovec, ta je zelo predrugačil lice doline in preuredil hišo. Postavil je nov hlev ob poti, ki drži v Pečovje, na desni strani. Seveda te poti takrat še ni bilo. Goje ali pot za napajanje pa je takrat držala po dolini proti studencu. Naredil je nov kozolec ob poti na Petkovec. Naredil je veliko njiv, postavil sušilnico tam kjer stoji danes bajta. V tem času ko je on gospodaril se je naredilo veliko brezno na njivi, ki je bila 300 metrov dolga, zaradi tega brezna je bila njiva krajša. Prej so zastavili plug skoro pri hiši. Tam kjer je bilo prej brezno pravimo sedaj pri Kotelčku. Primož je naredil kolovozno pot med njivami v gmajno, da so vozili steljo domov in gnoj na njive. Imeli so križna kolesa, ki so hudo cvilila in piskala ter delala s tem kratek čas. Cviljenje teh koles, žvižganje škrjancev, žvižganje kosov in kukanje kukavic je bilo res zabavno in delalo ljudem zadovoljne obraze.

Ta Primož je učakal visoko starost. Imel je več sinov in samo eno hčer, ki se ni možila. Stari Primož je umrl leta 1712. Zapustil je posestvo svojemu sinu Matevžu. Zapustil pa mu je tudi skrinjo, ki je bila že takrat stara 600 let. Znamenita pa je bila zato, ker so v njej našli zaklad, katerega so skrili že lovci. Našel ga je Primož, ko je predeloval hišo, zazidana je bila v zidu. V skrinji je bilo veliko denarja in drugih dragocenosti. S tem denarjem je svojim sinovom, ki so šli od hiše, oskrbel lepe dote. Dal je tudi cerkvi, da so zanj brali ustanovne maše. S temi dragocenostmi pa je pripomogel tudi k nakupu zvona, ki so ga Petkovčani ravno tisti čas kupovali. En zvon pa so dobili iz Rovt. Tako so imeli zopet dva zvonova. Onih niso mogli več najti, zakaj tisti, ki so jih zakopali so že vsi pomrli. Primožev naslednik Matevž se ni oženil, četudi se je ženil. Imel je nevesto Koncovo Mino iz gozda, ta bi postala gospodinja pri Leskovcu. Ali ni ji bilo namenjeno. Prišla je, kod hodijo dekleta še danes, da si ogleda svoje novo bivališče. Ženin Matevž ji je razkazoval hišo. Imeli pa so takrat pri hiši staro trhleno verando, seveda radovednost jo je peljala tudi na to verando. Stopila je na to trhlenino, in ker je bila precej težka, se je ta podrla in ona je tu našla smrt. Matevž je ostal brez žene, druge si ni hotel iskati. On ni posebno novega naredil, obdržal pa je vse v dobrem stanju. Ker ni imel svojih otrok je dal posestvo nečaku Grogotu 1785, bilo je konec 18 stoletja. Ta je takoj predelal hišo, dal novo streho in prizidal na severni strani hiše novo klet v obliki križa. Podaljšal hišo, naredil stanovanje svojemu stricu in majhen hlev za konje, pozneje za krave. Na vrhu tega je bila šupa za seno. Na tem delu zgradbe je vrezana letnica 1787. Med hišo in tem hlevom je pustil le toliko prostora, da so se lahko skrivali mladi fantje, da jim ni bilo treba iti v vojake, ker takrat so jih lovili. V zahvalo so mu pomagali kmetovati, kopati porobke in puliti grmovje, ter z njiv kamenje trebiti. Dajal jim je hrano. Da jim pa biriči nebi prišli do živega in zvedeli kje imajo svoje skrivališče je vedno stal eden od njih na straži, da jim je dal znamenje. Stal je pri Koči ali na vrhu Pečovja, da je videl če prihajajo biriči. Če je bilo nevarno, seveda fantje fleg pod pod. Zato skrivališče ni vedel nihče drug kot gospodar in fantje, ki so se skrivali. Posestvo so zelo dobro obdelovali, ker je bilo veliko delovnih moči, in pa skoro zastonj, so takrat delali.

Tudi sedanji Jelovškov grunt so obdelovali in so pridelali mnogo žita, ajde in fižola, krompirja pa niso mnogo sadili. Imeli so veliko sena in zato so imeli veliko živine. Hlevi so bili premajhni, tako, da je bil prisiljen napraviti nov hlev za živino. Napravil ga je na severni strani hiše, bil je 20m dolg in 6m širok. Takrat je imelo vsako govedo svoj hlevček, ker takrat živine še niso privezovali. V dolini pod Jelovškovim kozolcem je bil takrat studenec. Hodili so iz Petkovca po vodo. Ker so vso travo pocaklali, je to gospodarja jezilo in zato je vrgel v studenec živo srebro in voda je izginila, studenec je bil suh. Napeljal je tudi vodo iz Pečovja, zato so pozimi lahko napajali živino doma in imeli vodo za v kuhinjo. Leta 1799 so zakopali starega strica Matevža ravno na pustni dan bolj v sneg kot v zemljo, ker je bilo snega čez dva metra. Tisto zimo je sneg naredil mnogo škode. Po meter debele smreke in jelke so se lomile po gozdu, marsikatera bajtica se je potrla pod težo snega. Zameti so bili zelo visoki. Zajci in srne so hodili seno jest kar na šupo. Nekoč je srnjak zdrsnil po luknji v hlev. Imeli so takrat staro kobilo, da se je gospodar lahko kam potegnil s svojo kočijo. Ko je gospodar zjutraj prišel v hlev je mislil, da je kobila ponoči skotila. Čudno se mu je zdelo, vendar pa je bil vesel, pa njegovo veselje ni dolgo trajalo, ko je odprl vrata, da bi žrebička bolj točno ogledal je ta mimo njega smuknil skozi vrata. Postaral se je Gropa in opešal v močeh, ni več mogel gospodariti, izročil je posestvo svojemu sinu Lovricu. Stari Gropa je šel stanovat na drugi konec hiše, tam je čakal smrti, kakor stric Matevž. Tudi

Groga je pasel čebele, pušil tobak in čakal smrti. Lovrenc ali Lovric je bil zelo podjeten gospodar, lotil se je vsake stvari. Kupil je več konj, si napravil parizar in pričel voziti iz Trsta na Dunaj in nazaj. Pri tem je dosti zaslužil. Ko je Lovric začel gospodariti je bila zelo slaba letina in še to kar je bilo ni imelo božjega blagoslova, nastala je lakota za ljudi in za živino. Veliko živine je pocrkalo. V tem času ko se je to godilo so bili v teh krajih Francozi. Lakota je bila daleč naokrog, zato ni bilo nikjer dobiti živež. Cena žita je bila velika, mernik pšenice je stal 360 cvankrc, mernik boba pa 50 tolarjev. Ljudje se niso mogli nikdar do sitega najesti. Nobena jed ni imela teka naj je bila še tako zabeljena. Ko so pojedli so bili ravno tako lačni kot prej. Dekla je spila pomive od čepin, nič se ji ni studilo. Berači so od lakote umirali, dva sta tudi v tej dolini umrla za lakoto. Prišel je k tej hiši in prosil, da mu naj dajo kaj jesti. Dali so mu, šel je naprej proti Brenčiču, a ni prišel daleč, za nekim grmom v Brinju so ga našli mrtvega. Drugi berač je prišel, a niso mu imeli kaj dati. Šel je proti studentu in se tam napil vode in mrtev obležal sredi doline. Pri Petrovču so dali njivo za hlebec kruha in latvico mleka. Ta lakota je trajala eno leto, od sv. Petra do sv. Vida. Drugo leto na Vidov dan po maši so prvič siti od mize vstali, ker takrat je bila že novina. Gospodar je vžgal jamico v ogel mize, da bi se še poznejši rodovi spominjali na ta dan, ker je bila ta lakota posebne vrste. To znamenje je še pri hiši. Gospodar Lovric je počasi bogatel, zaslužil je veliko s parizarjem. Imel je en hlev samih konj, da so eni lahko počivali in drugi vozili, ter se tako vedno vrstili. Konje so pasli kar skupaj z živino. Takrat je bilo mnogo pašnikov, po vseh dolinah od Koče do Godobola. Velik prostor pa je bil tudi ograjen, segal je prav do doline in bajte. Vselej kadar je šel v Trst po robo za Dunaj, je naložil les in ga peljal v Trst, ker se je tam dobro prodal, tako je počasi vse posekal. Skoro ga ni bilo najti velikega drevesa v gozdu. Prišlo mu je na mar, da bi posejal njivo v skalah z želodom, ker jo je bilo težko obdelovati in ni veliko zraslo. Ali sin Groga mu tega ni pustil. Za časa Lovricovega gospodarstva se poslopje ni mnogo spremenilo. K sušilnici je prizidal še kovačnico, da so lahko doma kovali parizarje, in konje podkovali.

Ena Lovricova hči se je omožila v Godobol, za doto ji je dal log v Grapi. Od Konca je kupil kos njiv pri Vratih, da je bila meja ravna. Lovric je bil znan daleč naokrog. Poznan je bil po vseh mestih in vaseh ob cesti od Trsta na Dunaj. Ali vsaka slava enkrat mine in tudi Lovricova je našla svoj konec, siti Groga mu je zrasel čez glavo. Moral mu je izročiti gospodarstvo četudi nerad. Groga je imel že izbrano in zasnujeno dekle. K hiši so dobili mlado gospodinjo in stara dva sta se morala odseliti na preužitkarski konec hiše. Odslej je bil gospodar Groga, hodil je v Trst in na Dunaj, kakor njegov oče, ter oral, sejal, žel in mlatil ter opravljal druga dela, ki so odmerjena kmečkemu gospodarju. Leta 1827 je bil silen vihar. Podrl je ogromno drevja okrog hiše in v gozdu. Za hlevom je bila velika ceplenca visoka 30 m. Odlomilo jo je tri metre od tal kot da bi jo odstrigel. Iz tega debla je potem pognalo troje vrhov. Vsem se je čudno zdelo, da ni zlomilo lipe, ki je stala na hribčku med hlevom in hišo, ker je bilo vsako drevo kaj poškodovano. Ravno tisti večer, ko je bil vihar, se je rodil Grogotu prvi sin.

Leta 1829 so delali novo kaščo, ker je bila poprej kašča kar na hiši. Že dolgo so pogrešali primerne žitnice. Lesa so imeli sedaj na pretek in razpolago, ker se vidi še danes, ker ne najdeš tako kmalu tako trdnega cimpra kakor je ta. Manjkalo jim je tudi kleti za pijačo, ker je imel gospodar Groga takrat gostilno. To leto se je rodil drugi sin Janez.

V teh letih se je napravilo veliko novih poslopij na Petkovcu in drugi okolici. Okoli hiše in hlevov so zrastle orjaške hruške in jabolane, tako da je bilo ogromno sadja, kadar je vse to drevje rodilo. Poleti so ljudje živeli dobro, pozimi pa slabše.

Pustni torek je bil najveselejši dan v letu, ta dan je bil dan razkošnosti, potic in krofov. Staro vino je moral kočar vsako leto pripeljati prav iz Vipave. Če tega nebi hotel, bi moral iti do sv. Jurija iz bajte. Ta navada je bila po vseh hišah, ker na ta dan je moralo biti vse pijano. Posta so se zelo strogo držali, kar jim je ta dan ostalo je čakalo do velike noči. Kruh so posušili, meso pa so nabrali na nitke in ga obesili na suh prostor. V postu so jedli samo ovsen kruh, suhe hruške in močnik. Da bi pa malo bolj dobro jedli je bilo zelo malokrat, le kadar so kosili, želi in mlatili, ter kadar so spravljali steljo. Pridelovali so mnogo žita, tako da jim je primanjkovalo štantov, četudi so imeli vezan kozolec in en stegnjenec. Delati so pričeli še en kozolec. Lesa je bilo mnogo narezanega še od takrat ko je bil vihar. Kozolec je bil narejen leta 1836 na tistem mestu kjer je prej stal stegnjenec. Imel je osem oken. Med tem časom se je tudi družina povečala in sicer za malo hčerkico Minico. Starši so jo bili zelo veseli, ker so imeli samo to hčerkico in pet sinov. Leta 1841 so naredili v hiši nov strop. Delalo ga je pet delavcev en cel teden, ker gospodar Groga je hotel imeti zelo imenitno napravljeno, hotel se je postaviti. Prevezel se je, ker je imel vsega dovolj. Pridelal je vseh stvari veliko. Imel je mnogo živine, ter dva para volov in tri pare konj. Živel je kakor kak graščak. Sinovi so mu hitro rasli, seveda v

njegovo veliko veselje in tudi deklica se je že začela ozirati za fantiči. Bila je živo, brhko dekletce in tudi obrazek ni bil napačen. K Grogu so začeli zahajati fantje in seveda tudi sosedova dekleta, dopadli so se jim zali domači sinovi. Grogec, Janez, Matevž in Jože so bili kaj postavni in ponosni fantje. Francek je bil takrat še majhen. Očku Grogu se je imenitno zdelo, da ima tako simpatične otročičke, kar pa je bilo gospodarstvu v škodo. Mesto da bi delali so veseljačili. Zahajali so tudi od drugih hiš fantje in gonili s seboj dekleta. Noreli so plesali, peli in pili žganje in vino, ter počeli še druge neumnosti. Tako je prišla ta hiša jako na slab glas. Rekli so takrat črna hiša ali hudičeva beznica. Na Mihelovo nedeljo, kot navadno l. 1851 je bilo žeganje v Rovtah. Pili so v gostilni na Griču, zaradi neke malenkosti so se fantje stepli, tega tepeža so se udeležili tudi Lovricovi fantje. Jožeta so takrat do smrti pobili, eden fantov ga je prekucnil skozi vrata iz prvega nadstropja, ki so bile nad vežnimi vrati. Padel je na glavo in si zlomil tilnik in takoj izdihnil. Na sv. Štefana so se spet nekaj stepli fantje na Griču ravno tistega leta, ali takoj so se nehali in lasje so jim pokonci stali, nevidni duh jih je silno prestrašil, ker je z močnim glasom zaklical "Če se takoj ne nehate vas bom vse skupaj podsul". Stresla se je hiša, če se nebi nehali, bi se hiša podrla. Prišel jih je ranki Jože malo postrašit. Takoj po tem dogodku je bila gostilna prazna, vsi so se spomnili onega večera na Mihelovo nedeljo in niso si želeli več kaj takega. Leta 1853 se je Minica poročila, šla je k velikemu Novaku. Svatba je trajala cel teden od ponedeljka do srede, potem so šli spat. V četrtek so gnali nevesto k Novaku in so imeli svatbo še tri dni, seveda toliko časa, da so vse pojedli. Leta 1853 se je stari Groga drugič oženil, vzel je Košovelko, ki je tukaj služila za deklo. Bila je že prej poročena in imela sina Janezka. Premotila je starega Grogota, da jo je kljub nejevolji sinov vzel. Sinovi so mu branili, toda ubranili mu niso. Izročil je posestvo sinu Janezu, toda izgovoril si je velik preužitek. Sin Groga se je oženil tja doli nekam na polje blizu Ljubljane. Groga je pustil sinu Janezu mnogo dolga. Moral bi plačati doto Mini in Grogotu ter drugim bratom, pa še starima dvema dati velik preužitek. Pri vožnji s parizarji se ni mnogo zaslužilo. Bratje pa so mu več zapravili, kot je on zaslužil, zato je začel lesti v dolgove. Izposojal si je denar, kjer je mogel kaj dobiti. Največ mu je posodil Guzelj iz Logatca, ali tudi ta se je naveličal. Ako se je Janez hotel izkupati iz dolgov je moral prodati posestvo. Vsi so se od hiše odselili, le stari Groga si je izgovoril kot do smrti. S Košovelko je imel še tri otroke. Ko je Groga umiral je videl grozne prikazni. Kričal je da mu hudeč vleče odejo iz postelje. Umril je l. 1861, Košovelka je živela še štirideset let in umrla v ljubljanski bolnišnici. Sedaj je bilo konec Leskovcove rodovine. Posestvo so prodali za tri tisoč goldinarjev. Vredno ni bilo več, ker je bilo vse v skrajno slabem stanju in je moral novi gospodar vse začeti znova.

Leta 1859 so morali prodati posestvo. Posestvo je kupil Guzelj ali Jurij Hladnik iz Gornjega Logatca, in dal posestvo sinu Francu Hladniku, bil je takrat star dvajset let. Prejšnji gospodar Janez in njegovi bratje so šli k Novaku, kjer je bila njih sestra. Kmalu so se porazgubili po svetu, tu pa so zagospodarili drugi ljudje. Rodbina Hladnik izvira iz Tolminskega v bližini Fare ali Spodnje Idrije. Ta kraj leži v prijazni dolinici s hribčkom na sredi. Čez ta hribček veje blagodejna sapica, ki prijetno ohlajuje poleti tukajšne stanovalce. Zato so rekli pri tej hiše pri "Hladniku". Od tu izvira ta rod. Nekoč pa ni bilo moških potomcev, in dobili so k hiši zeta. V takratnih časih si je nevesta lahko izbrala priimek, ako ni hotela ženinovega. In res si je tudi ta izbrala priimek "Hladnik", ki je bil kakor nalašč za ta kraj. Od te Hiše se je potem nekdo oženil v Črni Vrh k Zagodu, in od tega sin Jurij se je oženil v Gornji Logatec, tja kjer se danes reče pri Vipavcu. Postal je hitro bogat. Imel je koj tri hiše. Posojal je za velike obresti kmetom denar. Imel je več sinov in vsakemu je kupil posestvo in hišo. Francetu je prej kupil v Zaplani pri Dolinarju ali tam se mu ni dopadlo, zato mu je oče kupil v Rupi ali pri Lovric na Petkovcu. Tu se mu je bolj dopadlo. Sem se je preselil 1860 leta. Čeprav je bilo tudi tu vse v slabem stanju, vendar še vseeno boljše kot v Zaplani. Franc Hladnik se je kmalu privadil na Petkovcu. Vse se mu je dopadlo, posebno pa dekleta. Dopadla se mu je Gabrovškova Urška, ki je bila res zavber deklič, seveda se je tudi Urški dopadel Francelj. Leta 1862 pred pustom sta se poročila Franc Hladnik in Urška Gabrovšek. Svatba je trajala tri dni in tri noči. Vesel je bil ženin, vesela tudi nevesta, zakaj bi pa tudi ne bila. Toda po poroki se je za novo poročeni par začelo trdo delo. Posestvo je bilo popolnoma izčrpano. Gozda sploh ni bilo nič, tako da so morali še drva kupiti. Strehe so puščale, orodja sploh ni bilo nikakršnega. Tako da je moral Franc resno misliti kako bo delal. Sreča je bila da je dobil za ženo Urško in še posebno zato, ker je bila doma iz Gabrovc. Oče Gabrovčan mu je posodil živino in orodje, da je mogel za silo začeti s kmetovanjem. Njegov oče Jurij pa mu je dal deske, da je tako za silo pokrili strehe na katerih se je že delala škoda. Franc se ni prav dosti razumel na kmetijstvo, ker je prej v Logatcu le bolj vozil, za kmetijstvo je bila bolj izurjena žena Urša, in delo je šlo gladko izpod rok. Dobili so dve dekli, volarja, pastirja, ter hlapca Jernača. Ta je že prej služil pri tej hiši, zato se je dobro zastopil na posestvo. Tukaj je bil potem do svoje

smrti. Leta 1863. 13. maja se je rodil Urški in Francu prvorojenec - sin, kateremu sta dala za patrona in varuha sv. Janeza, bila sta ga zelo vesela in sta se takoj namenila, da ga pošljeta v gimnazijo, kar se je potem tudi zgodilo. Postal je duhovnik. Botrovala sta mu Anton Gabrovšek in Marija Petkovšek, ki sta bila botra tudi vsem ostalim. 4. avgusta 1864 leta je, kot drugi otrok, prijokala na svet deklica, ki so jo krstili za Marijo. Za njo 24. januarja 1866 leta spet deklica, ki so ji dali ime Frančiška. Čez dve leti se je rodil, 4. avgusta, drugi sin Ignacij, ki je bil pozneje gospodar doma. 4. aprila 1870. so kupili Franceta, 24. januarja 1872. pa Valentina, ki je čez mesec dni umrl. 31. januarja 1874 se je, kot sedmi otrok, rodila Nežka in čez eno leto 23. junija 1875 Marjana. 11. novembra 1876. se je rodil Anton. Leta 1878. 15. maja, Johana. 13. oktobra 1881 pa Terezija in nato čez pet let 19. junija 1886. še en sin, ki so ga imenovali Jakob in ta je ostal najmlajši od vseh njenih otrok. Od vseh otrok so štirje že v rani mladosti morali umreti in sicer, Valentin čez en mesec, Marjana v enajstem letu starosti, Anton v dvanajstem letu starosti in Terezija v petem letu starosti. Med tem časom pa je tudi kmetijstvo zelo dobro napredovalo. V hlevu so imeli že 13. glav živine, v svinjaku pa je krulilo 10. ščetinarjev. Kozolci so bili polni žita in na posestvu se je že mnogo pridelalo. Največ sta k temu pripomogla Urša in hlapec Jernač. Leta 1865. so napravili sušilnico in kovačnico. V bajto so najeli gostača in mu dali v najem njivo pri bajti in snožet, ter Bajtarski laz, da je lahko redil kravico. Imeli pa so bajto tudi v grapi pri Sivcu. Temu so rekli kočar, onemu doma pa bajtar. Ta je imel v najemu malo snožeti nad ajdovim zdrnom. Ta kos senožeti je dobil kočar namesto loga v Grapi, ki so ga že prejšnji gospodarji dali za doto nevesti, ki je šla v Godobol. Prvi gostač v bajti je bil Žgančar. In ta je prinesel od kotla oreh, ki so ga posadili pri štali, kjer stoji še danes. Še mlad je pozebel in je potem naredil več vrhov. Tri so pustili in ima še danes vse tri. Vendar je skoraj vsako leto brez sadu, ker vedno pozebe zaradi mraza.

Cerkve in kapele sv. Hieronima

- Cerkev sv. Vida, Podnanos ima na enem izmed sklepnikov upodobljenega sv. Hieronima
- Cerkev sv. Frančiška Ksaverija, Lozice ima v glavnem oltarju kip svetega Hieronima
- Cerkev Marijinega prikazovanja, Strunjan ima upodobitev sv. Hieronima
- Cerkev sv. Štefana v [župniji Postojna](#) ima na štirih freskah pod korom upodobljene vse štiri velike zahodne cerkvene očete, nad kropilnikom med stranskim in glavnim vhodom je sv. Hieronim
- Cerkev Marije Tolažnice v [Logu pri Vipavi](#) ima na stropni freski upodobljene štiri velike zahodne cerkvene očete, desno spodaj med njimi sv. Hieronim
- Cerkev sv. Janeza Krstnika, Matenja vas ima na kamniti prižnici upodobljene vse štiri velike zahodne cerkvene očete
- [Bazilika Matere Usmiljenja, Maribor](#) ima pravtako kot zgornja cerkev
- Cerkev sv. Štefana, Dolnja Košana ima kamnite kipe štirih velikih zahodnih cerkvenih očetov
- [Cerkev sv. Jurija, Piran](#) ima na stropni freski upodobljene štiri velike zahodne cerkvene očete
- Minoritski samostan Piran hrani več slik poznorenesančnih slikarjev s svetim Hieronimom

Drugo

- Ob Cerkvi sv. Križa v [Stranah](#) stoji tako imenovana »Hieronimova [tisa](#)«, ki je zgodovinsko zaščiteno drevo. Premer debla znaša 120 cm. Starost tise ni znana, čeprav naj bi po nekaterih navedbah le-ta znašala 1500 do 1600 let. Po legendi naj bi pod njo pridigal sveti Hieronim kot tudi sveta brata Ciril in Metod na poti v Rim leta 865. Franc Rupnik v *Zgodovini hrenoviške župnije* trdi, da naj bi se ta ljudska govornica razširila zaradi bližnje cerkve sv. Hieronima na Nanosu.[\[5\]](#)[\[6\]](#)

Viri

- Cerkev sv. Ane, Razguri ima stranski oltar posvečen svetem Hieronimu
- [Stolnica Marijinega vnebovzetja, Koper](#) je imela stranski oltar svetega Hieronima ob njeni posvetitvi leta 1686
- [Cerkev sv. Trojice, Hrastovlje](#) ima fresko z upodobitvijo svetega Hieronima

- Cerkev sv. Hieronima, Bošamarin
- Cerkev sv. Hieronima, Čelje
- Cerkev sv. Hieronima, Ivanje Selo
- Cerkev sv. Hieronima, Koritnice
- Cerkev sv. Hieronima, Kozana
- Cerkev sv. Hieronima, Nanos
- Cerkev sv. Hieronima, Petkovec
- Cerkev sv. Hieronima, Jeronim
- Cerkev sv. Hieronima, Topolovec

Za zgoraj navedene cerkve prim. tudi naslednjo [tabelo](#).

Cerkve, ki so bile nekoč posvečene sv. Hieronimu:

- Cerkev sv. Joahima, Jasen (Občina Ilirska Bistrica) je bila najprej posvečena svetemu Evstahiju (1694), nato svetemu Hieronimu (1783), nato svetemu Joahimu
- Cerkev sv. Katarine, Gornja Branica je bila prvotno posvečena svetemu Hieronimu
- Cerkev sv. Hieronima, Slavina (natančneje v Lozi pri Borštu) je omenjena v zapisih župnijskega arhiva v [Slavini](#), vendar je njena lokacija povsem nejasna
- Cerkev sv. Uršule, Hieronima in Osvalda, Jagršče je danes v ruševinah
- grajska kapela sv. Hieronima v [gradu Bizeljsko](#)

Kapelice / znamenja:

- dve kapelici v vasi [Podnanos](#)

Upodobitve v drugih cerkvah

- dve kapelici v vasi [Podnanos](#)

Upodobitve v drugih cerkvah

- Cerkev sv. Frančiška Ksaverija, Lozice ima v glavnem oltarju kip svetega Hieronima
- Cerkev sv. Ane, Razguri ima stranski oltar posvečen svetem Hieronimu
- [Stolnica Marijinega vnebovzetja, Koper](#) je imela stranski oltar svetega Hieronima ob njeni posvetitvi leta 1686
- [Cerkev sv. Trojice, Hrastovlje](#) ima fresko z upodobitvijo svetega Hieronima
- Cerkev sv. Vida, Podnanos ima na enem izmed sklepnikov upodobljenega sv. Hieronima
- Cerkev Marijinega prikazovanja, Strunjan ima upodobitev sv. Hieronima
- Cerkev sv. Štefana v [župniji Postojna](#) ima na štirih freskah pod korom upodobljene vse štiri velike zahodne cerkvene očete, nad kropilnikom med stranskim in glavnim vhodom je sv. Hieronim

- Cerkev Marije Tolažnice v [Logu pri Vipavi](#) ima na stropni freski upodobljene štiri velike zahodne cerkvene očete, desno spodaj med njimi sv. Hieronim
- Cerkev sv. Janeza Krstnika, Matenja vas ima na kamniti prižnici upodobljene vse štiri velike zahodne cerkvene očete
- [Bazilika Matere Usmiljenja, Maribor](#) ima pravtako kot zgornja cerkev
- Cerkev sv. Štefana, Dolnja Košana ima kamnite kipe štirih velikih zahodnih cerkvenih očetov
- [Cerkev sv. Jurija, Piran](#) ima na stropni freski upodobljene štiri velike zahodne cerkvene očete
- Minoritski samostan Piran hrani več slik poznorenesančnih slikarjev s svetim Hieronimom

Drugo

- dve kapelici v vasi [Podnanos](#)

Upodobitve v drugih cerkvah

- Cerkev sv. Frančiška Ksaverija, Lozice ima v glavnem oltarju kip svetega Hieronima
- Cerkev sv. Ane, Razguri ima stranski oltar posvečen svetem Hieronimu
- [Stolnica Marijinega vnebovzvetja, Koper](#) je imela stranski oltar svetega Hieronima ob njeni posvetitvi leta 1686
- [Cerkev sv. Trojice, Hrastovlje](#) ima fresko z upodobitvijo svetega Hieronima
- Cerkev sv. Vida, Podnanos ima na enem izmed sklepnikov upodobljenega sv. Hieronima
- Cerkev Marijinega prikazovanja, Strunjan ima upodobitev sv. Hieronima
- Cerkev sv. Štefana v [župniji Postojna](#) ima na štirih freskah pod korom upodobljene vse štiri velike zahodne cerkvene očete, nad kropilnikom med stranskim in glavnim vhodom je sv. Hieronim
- Cerkev Marije Tolažnice v [Logu pri Vipavi](#) ima na stropni freski upodobljene štiri velike zahodne cerkvene očete, desno spodaj med njimi sv. Hieronim
- Cerkev sv. Janeza Krstnika, Matenja vas ima na kamniti prižnici upodobljene vse štiri velike zahodne cerkvene očete
- [Bazilika Matere Usmiljenja, Maribor](#) ima pravtako kot zgornja cerkev
- Cerkev sv. Štefana, Dolnja Košana ima kamnite kipe štirih velikih zahodnih cerkvenih očetov
- [Cerkev sv. Jurija, Piran](#) ima na stropni freski upodobljene štiri velike zahodne cerkvene očete
- Minoritski samostan Piran hrani več slik poznorenesančnih slikarjev s svetim Hieronimom

Drugo

PENKANJE ALI PRITRKAVANJE

Petkovec

Večina ljudi tega običaja ne pozna. To je zvonjenje v cerkvah ob velikih praznikih, birmah in podobnih svečanostih. Je ritmična pesem zvonov v strogo določenem zaporedju, ko se glasovi posameznih zvonov zlivajo v melodijo. To svojevrstno ljudsko izročilo je prava glasbena umetnost.

Cerkveni zvonovi dosežejo težo od 500 do 1500 kg. Tudi "žvenkel" je kar precej težak, zato pri penkanju še posebej trpijo roke. Pri tem dva zvonova ne smeta udariti hkrati. Če se to zgodi, ljudje takoj opazijo, da penkanje ni bilo dobro.

Na Petkovcu se penka še posebno slovesno na 1.petkovsko nedeljo t.j. na 4.velikonočno in na žegnjanje t. j. 10.avgusta na Sv.Lovrenca dan. Takrat se v cerkvenem zvoniku Sv.Hieronima že zgodaj zjutraj zberejo penkarji, ki udarijo nežno melodijo in veselje jih je poslušati.

Naj naštejemo še penkarje: Najstarejši je Franc Brenčič, ki s svojimi 73 leti še vedno rad pride v zvonik na Petkovec. Njegovo znanje podaja naprej sin Marjan, za pomoč in učenje pa se včasih pridruži še najmlajši Iztok, zvon pa poprimeta tudi Tone in Marko. Prištejemo lahko še Milana iz Rovt, ki mu petkovski pritrkovalci radi vrnejo uslugo, kadar se penka v Rovtah. Vsekakor kaže, da se bo tradicija nadaljevala. Želja vseh je, da bi melodijo ponesli tudi v druge zvonike. Penkali so že v cerkvi na Planinski gori, v Smrečju, na Vrhu nad Rovtami, na Sveti gori, na Sv. Trojici nad Vrhniko, na Kureščku...

OPIS ENOTE NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE©

IDENTIFIKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Evidenčna številka enote: **2236**

Ime enote: **Petkovec - Cerkev sv. Hieronima**

Fototeka OE Ljubljana: 2012, Mojca Arh Kos

OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Zvrst dediščine: **stavbe**

Tip enote: **sakralna stavbna dediščina**

Obseg enote: **objekt**

Tipološka gesla enote:

podružnična cerkev, sv. Hieronim

Tekstualni opis enote:

Cerkev srednjeveške zasnove, omenjena 1526, je bila sredi 18. stol. močno prezidana. Na zahodu ladje pravokotnega tlorisa z ožjim tristrano zaključenim prezbiterijem je prizidan zvonik. Kamniti tlak, več kipov iz 2. polovice 18. stol., zvon iz 1757.

Datacija enote:

druga četrtina 16. stol., 1526, sredina 18. stol.

Avtor(ji):

Varstvene usmeritve:

stavbe

LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Naselje: **PETKOVEC**

Občina: **LOGATEC**

Lokacija:

Cerkev, obdana z nizkim obzidjem, stoji na hribu sredi razloženega naselja Petkovec.

PRISTOJNOSTI

Območna enota: **ZVKD Ljubljana**